

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4

No 6

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 581 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 30-iyunda ruxsat etildi.

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi

Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati

Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri

Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari

Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati

Axmedov Sayfullo Normatovich, i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori

Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., Navoiy davlat pedagogika instituti rektori

Siddiqova Sadoqat G'afforovna, p.f.f.d., (PhD), Buxoro muhandislik-texnologiya instituti rektori

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU Hududiy ta'lim muassasalari va markazlar bo'yicha prorektor v.b.

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TDIUprofessori

Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori

Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori

Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d., TSUE professori

Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari

Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i

Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori

Musayeva Shoirazimovna, SamDu IS instituti professori

Cham Tat Huei, (PhD) USCI universiteti professori, Malayziya

Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d.,(PhD) "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d.,(PhD) TAQU katta o'qituvchisi

Djudi Smetana, p.f.n., Pittsburg davlat universiteti dosenti, Pittsburgh, Kansas, AQSH

Krissi Lyuis, p.f.n., Pittsburg davlat universiteti dosenti, Pittsburgh, Kansas, AQSH

Ali Konak (Али Кўнак), i.f.d., prof., Karabuk universiteti dosenti, Turkiya

Glazova Marina Viktorovna, i.f.n., "LUKOIL-Energoservis" Kompaniyasi iqtisodchisi, Moskva.

Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., (PhD) TDIU dotsenti

Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti

Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Oqil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Abdurakhmanov Kalandar Khodjaevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Rae Kwon Chung, honorary professor of TSUE, Nobel laureate, South Korea,

Osman Mesten, member of the Turkish Parliament, head of the Turkey-Uzbekistan Friendship Society

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, DSc, Prof., Minister of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan

Buzrukkhanov Sarvarkhan Munavvarkhanovich, DSc, Deputy Minister of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan

Akhmedov Durbek Kudratillayevich, DSc, Prof., Deputy of the Legislative Chamber of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan

Akhmedov Sayfullo Normatovich CSc, Prof., Rector of Academy of Labor and Social Relations

Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, DSc, Prof., TSUE Vice-Rector for Scientific Affairs and Innovation

Kalonov Mukhiddin Bakhritdinovich, DSc, Prof., Rector of the Navoi State Pedagogical Institute

Siddikova Sadokat Ghaforovna, PhD, Rector of the Bukhara Institute of Engineering and Technology

Khudoykulov Sadirdin Karimovich, DSc, Prof., acting Vice-rector for regional educational institutions and centers of TSUE

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, DSc, Prof., of TSUE

Samadov Askarjon Nishonovich, CSc, Prof., of TSUE

Slizovsky Dimitriy Yegorovich, DSc, Prof., of the People's Friendship University of Russia

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, DSc, Prof., Rector of International "Nordic" University

Akhmedov Ikrom Akramovich, DSc, Prof., of TSUE

Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja ugli, DSc, Prof., of TSUE

Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of the DGPO of the Republic of Uzbekistan

Ochilov Farkhod, Head of the DCECGPO of the Republic of Uzbekistan

Eshtayev Alisher Abduganievich, DSc, Prof., of TSUE

Shoira Azimovna Musaeva, professor of SamDu IS Institute

Cham Tat Huei, PhD, professor at USCI University, Malaysia

Akhmedov Javokhir Jamolovich, PhD, deputy of executive director of the "El-yurt umidi" fund

Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, PhD, Senior Lecturer at Tashkent University of Architecture and Construction

Judy Smetana CSc, Associate Professor, Pittsburgh State University, Pittsburgh, Kansas, USA

Chrissy Lewis CSc, Associate Professor, Pittsburgh State University, Pittsburgh, Kansas, USA

Ali Konak DSc, Prof., Associate Professor of Karabuk University, Turkey

Glazova Marina Viktorovna, CSc, economist at LUKOIL-Energoservis Company, Moscow.

Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, associate professor of TSUE

Sevil Piriyeva Karaman, PhD, doctoral student at Ankara University, Turkey

Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, independent researcher of TSUE

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor

Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori

Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori

Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti

Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti

Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti

G'afurov Doniyor Orifovich, p.f.f.d., (PhD)

Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti

Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti

Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Oliy ta'lim islohotlarida – muhandislik maktablarini institutsional rivojlantirish asoslari	16
Qo'ng'irotboy Avezimbetovich Sharipov, Abduqunduzova Nazokat Usmonqulovna	
Xufiyona iqtisodiyot mamlakatimiz rivojiga to'siq bo'lmoqda	20
Muxiddin Kalonov	
"Yashil" iqtisodiyotni moliyalashtirish amaliyotini takomillashtirish	24
Muhammadiyeva Maftuna	
Oliy ta'lim tizimidagi islohotlarda innovatsion yechimlarning zarurati	27
Abduqunduzova Nazokat Usmonqulovna	
Hududiy turizm rivojlanishining iqtisodiy samaradorligini oshirishda ish beruvchilar va yonlanuvchilar o'rtasidagi iqtisodiy munosabatlarni aniq sotsiologik baholash.....	31
Dustmurodov Orifjon Ismatilloevich	
Перспективы развития средств размещения в экологическом туризме на охраняемых природных территориях Узбекистана.....	40
Ахмедходжаев Равшан Темурович	
Bank kartalari orqali ko'rsatilayotgan xizmatlari bozorining rivojlanish borasidagi asosiy tendensiyalari va muammolari	49
To'irov Yunus Alamovich	
Kichik biznes subyektlarida innovatsionraqabatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarish orqali import o'rnini bosish strategiyasini shakllantirish istiqbollari.....	55
Rustamov Alisher Raxmataliyevich	
Nodavlat umumiy o'rta ta'lim maktabning faoliyati samaradorligini aniqlashda innovatsion usullardan foydalanish.....	62
Ustadjalilova Xurshida Aliyevna	
Tijorat banklarida bank risklarini boshqarishning strategik ahamiyati.....	67
Altibayev Xudayberdi Kuvandikovich	
Klaster iqtisodiy subyekt sifatida: mohiyati va tasnifi.....	71
Usmonov Sharofiddin Pazlitdinovich	
Tijorat banklari tomonidan yoshlar tadbirkorlik faoliyatini kreditlashning nazariy-uslubiy jihatlari.....	76
Asrorov Azizbek Isomiddin o'g'li	
Oliy ta'lim muassasalari xalqaro tasnifi: nazariya va tendensiya.....	81
Yuldashev Iskandar Bahromovich	
Iqtisodiyot transformatsiyasi sharoitida xo'jalik yurituvchi subyektlar moliyaviy resurslarini boshqarishda metodologik yondashuvlar va ilmiy qarashlar	86
Jiyanova Nargiza Esanboyevna	
Davlat-xususiy sheriklik munosabatlarini samarali tashkil etish mezonlari va omillari.....	93
Z. Abdikarimova, S. Madaminov	
Savdo korxonalari boshqaruv samaradorligini oshirish imkoniyatlari.....	97
Q. J. Mirzayev, Sh. M. Islomov	
Sociological Assessment of Migration Processes	102
Gulmurodov Kamoliddin Abdukodir ugli	
Current issues of business management in the context of digitalization of the economy	112
Safarov Bakhtiyor Djurakulovich, Kadirova Zulhumor Namazovna, Dadabaev Kuchkor Abdullaevich	
Методические основы маркетинговых стратегий акционерных обществ.....	118
Эркинов Шахзод Баходир ўғли	

Insurance Mechanisms in Foreign Trade: Mitigating Risk and Facilitating Global Commerce	125
Abirkulova Sohijjamol	
Improving the Conceptual Framework for Modernizing the Tax System (Using the Example of Uzbekistan)	130
Bakhrom Nomazov	
Ayollarning inson kapitalini rivojlantirishda kraudfanding platformasining ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati	136
Bozorova Saxobat Abdujapparovna	
Evaluating the Environmental Sustainability of Uzbek Firms in the Green Economy.....	142
Nurbek Xalimjonov Ulugbek ugli	
O'zbekiston iqtisodiyotini innovatsion rivojlanishida inson kapitalining roli	148
Eshmirzayev Faruddin Ilhomjonovich, Salimova Zaxro Sobirjon qizi	
Agroklasterlarda asosiy vositalarni modernizatsiyalash va ta'mirlash xarajatlarini tahlil qilish	155
G'afforov Ilhomjon Ilyosjonovich, Mirzayev Behzod Abdug'ofur o'g'li, Narzullayev Nodirbek Aziz o'g'li	
Improving the Practice of Increasing the Effectiveness of Managing Innovation Processes in Commercial Banks	160
Juraev K. T.	
Tadbirkorlik subyektlari eksportini rivojlantirishda raqamli platformalardan foydalanish	164
Mamasoatov Dilshod Ravshanovich	
Iqtisodiyotni raqamlashtirish va yashirin iqtisodiyotni kamaytirishda solliqlarning roli va ahamiyati.....	169
Madraximov Baxtiyorjon Ortiqboy o'g'li, Rizayev Xabib Abduraufovich, Namazov Sa'dulla Namozovich	
O'zbekistonda "yashil" iqtisodiyotga o'tishning joriy holati tahlili.....	175
Rahmatullayeva Dilbar Olimovna	
Buxoro viloyatida savdo xizmatlari raqobatbardoshligini baholash uslubi-yatini takomillashtirish..	181
Raxmatov Akmal Anvar o'g'li	
The Contribution of Transport in the Development of Tourism Industry (Case Study: Uzbekistan).....	187
Rofeeva Rukhshona Shavkatovna	
Yoshlarning sayohat manzillarini tanlashdagi omillar	192
Qurbanbayev Shuhrat Bakbergenovich	
Improving the Effective use of Funds From Taxes and Fees in Kashkadarya Region	196
Shakhzod Zokhidov	
Iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishi sharoitida sanoat korxonalarida iqtisodiy salohiyatni boshqarish	202
Kadirova Shaxnoza Ilhomovna	
Yangi O'zbekiston oliy ta'lim muassasalarida kadrlar tayyorlash masalalari.....	207
Usmonov Baxodir Suvonqulovich	
Temir yo'l transportida innovatsion faoliyatni rivojlantirish yo'llari	211
Nasimov Shavkat Vasiyevich	
O'zbekistonda banklararo raqobat.....	219
Zunnunova Xulkar Muxtorovna	
O'zbekistonning xalqaro moliya tizimiga integratsiyasini ta'minlashni takomillashtirish	225
Nasirxodjayeva Dilafuz Sabitxanovna, Kuchkarov Sanjar Baxtiyarovich	
Respublikamizda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish istiqbollari	229
Abduxamid Abdumalikovich Bektemirov	
Iqtisodiy xavfsizlik tushunchasining mohiyati.....	233
Aripov Oybek Abdullayevich, Madiyorov Shavkatbek Muxtarovich	

Aksiyadorlik jamiyatlarida konsolidatsiyalashgan moliyaviy holat to'g'risida hisobot tuzishning bosqichlari.....	237
Eshonqulov Azamat Abdiraximovich	
Davlat moliyaviy nazoratining turlari va shakllari.....	241
Karayev Payzillaxon Yusufxonovich	
Tog' turizmini rivojlantirish manfaatlarini yo'lida investitsiya resurslarini to'plash mexanizmlarini ishlab chiqish samaralari	245
Xidirov Alimardon Dagarovich	
The Main Role of the Teacher While Managing the Classroom and Some Aspects of Teaching English	248
Nilufar Turdiyeva	
Davlat xususiy sherikchilik faoliyatining menejment funksiyalari tizimida muvofiqlashtirishning ahamiyati	252
Suleymanov Farrux Raximjon o'g'li	
Qishloq xo'jalik mahsulotlarini ishlab chiqarish hajmlari va sohada amalga oshirilayotgan tarkibiy-miqdoriy o'zgarishlar dinamikasi	256
G. Sh. Qo'ldosheva, A. J. Toshboyev	
Логистика в Азии: опыт и перспективы оптимизации	260
Каюмова Паризода	
Temir yo'l transportida yo'lovchi tashish imkoniyatlarini oshirishning zamonaviy yondoshuvlari ..	266
G. I. Abdulxamidova	
Повышение эффективности использования местных налогов и сборов в Кашкадарье: международная перспектива	272
Shahzad Zokhidov	
Financial and Credit Support for Investment and Innovative Developing Activities of a Tourist Enterprise	275
Rozokov Mukhammadaziz Mansurovich	
Роль контроля качества по хранению и переработке зерна в обеспечении продовольственной безопасности Республики Узбекистан	282
Холбекова Дилобар Расулжон кизи	
O'zbekistonda mahalla boshqaruvi tizimi faoliyatini takomillashtirish masalalari.....	289
Gafurov Ubaydullo Vaxabovich	
Kichik biznes va tadbirkorlik sharoitida oziq-ovqat mahsulotlarini ishlab chiqarish va sotishning xorijiy tajribasi	296
Dilnoza Meyliyeva	
Cross Cultural Preblems in International Business Negotiations	301
Xoldarova Fariza Tuxtabayevna	
Yengil sanoatning raqobatbatdosh hududiy-ishlab chiqarish klasterlarini rivojlantirish bo'yicha xorijiy tajribani qo'llash	304
Haydarova Shoxista	
Konchilik sanoati korxonalarining innovatsion jarayonlarni rivojlantirish xususiyatlari	310
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
Korxonalarda risk boshqaruvi mexanizmlarini joriy etish va inson resurslaridan foydalanish istiqbollarini takomillashtirish	315
Tashpulatova Muniraxon Mahmudovna	
Spin korxonalar – texnologiyalarni tijoratlashtirishda muhim tuzilma sifatida	320
O'rinov Dilshodjon Axmadjonovich	
Mintaqalarda makroiqtisodiy barqarorlikning ta'minlanishiga ta'sir etuvchi asosiy omillarni takomillashtirish strategiyasi	324
Xolbekova Feruza Rasulovna	

Iqtisodiy o'sish va aholi daromadlari o'rtasidagi bog'liqlikning nazariy asoslari.....	329
Hasanova Nigora Hasan qizi	
Современное состояние маркетинга на рынке ценных бумаг Республики Узбекистан.....	334
Юлдашев Жамшид Аббарович	
Sog'liqni saqlash sohasida davlat-xususiy sheriklik asosidagi investitsion loyihalarni moliyalashtirish	340
S. A. Karabayev	
Axborot telekommunikatsiya tarmog'i korxonalarida korporativ boshqaruv samaradorligi	334
Temirov Anvarxon Abdulazizxonovich	
Qishloq xo'jalik mahsulotlarini ishlab chiqarish hajmlari va sohada amalga oshirilayotgan tarkibiy-miqdoriy o'zgarishlar dinamikasi	347
G.SH.Qo'ldosheva ¹ , A.J.Toshboyev ²	
Yengil sanoatning raqobatbatdosh hududiy-ishlab chiqarish klasterlarini rivojlantirish bo'yicha xorijiy tajribani qo'llash	351
Haydarova Shoxista	
Konchilik sanoati korxonalarining innovatsion jarayonlarni rivojlantirish xususiyatlari	357
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
Korxonalarda risk boshqaruvi mexanizmlarini joriy etish va inson resurslaridan foydalanish istiqbollarini takomillashtirish	362
Tashpulatova Muniraxon Mahmudovna	
Spin korxonalar - texnologiyalarni tijoratlashtirishda muhim tuzilma sifatida	367
O'rinov Dilshodjon Axmadjonovich	
Yoshlarning sayohat manzillarini tanlashdagi omillar	371
Qurbanbayev Shuhrat Bakberganovich	
Mahalla institutini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning institusional tahlili.....	375
Bahriddinov Viqorjon Akbar o'g'li	
O'zbekistonda investitsion faoliyat, uni moliyalashtirishning zamonaviy ko'lamlari.....	380
va o'ziga xos xususiyatlari	
Kuvatova Oliya Sheraliyevna, Husenov Muhriddin Bahriddinovich	
Xalqaro moliya institutlari faoliyatining davlatlar rivojlanishiga ta'siri (Yevropa Taraqqiyot va Tiklanish banki misolida).....	384
Muxtorov Jahongir Muxtor o'g'li	
Davlat sektorida buxgalteriya hisobining xalqaro standartlariga muvofiq daromadlar hisobini tashkil etish	390
Meliboyev Akmal G'aybullayevich	
Qurilish materiallari ishlab chiqarish quvvatlari va asosiy ishlab chiqarish fondlarining t uzilishi hamda hajmi	394
Muxtasar Karimova Isroiljon qizi	
Ayollar tadbirkorligi nazariyasining takomillashuvi xususida.....	398
Sharofiddinova Gulnoza Iloxomjonovna	
O'zbekistonda soliq ma'murchiligida joriy etilgan soliqlarni undirish mexanizmini takomillashtirish masalalari	403
Maxmadustov Jalol Maxmadustovich	
Soliq majburiyatlari ijrosini takomillashtirish yo'llari	408
Mirzaaliyeva Gulchehra Abduvali qizi	
Сравнительное исследование финансовой отчетности, подготовленной в соответствии с мсфо и нсбу.....	413
Эргашева Шахло Тургуновна	

Innovatsion bank mahsulotlarini tashkil etishda xorijiy mamlakatlar tajribasi va raqamli transformatsiyaning ro'li.....	420
Rustamov Maqsud Suvonqulovich, Egamberganov Mirzabek Odilbek o'g'li	
Mintaqa mehnat bozori ishchi kuchiga talab va taklifni boshqarish vositasi sifatida	428
Umarov Oqil Omiljonovich, Abdullayev Umidjon G'afurovich	
Development of a Methodology for Assessing the Brand Equity of Higher Education Institutions	435
Zufarova Nozima Gulamiddinovna	
O'zbekiston qimmatli qog'ozlar bozorida tijorat banklarining o'rni	442
Avezov Ibrohim Ilhomovich	
Optimizing Digital Pedagogy through Database Applications and Data Mining for a Sustainable Digital Economy	448
Dilfuza Kuzikulova	
Xizmat ko'rsatish korxonalari faoliyati samaradorligini baholash usullarini takomillashtirish	454
Muradullayeva Nafisa Dilmurad qizi	
Talaba va o'quvchilarning kamolotida ma'naviy - ma'rifiy tadbirlarning ahamiyati	458
Quldoshev Asliddin Tursunovich	
To'qimachilik korxonalarining innovatsion faoliyatini baholash uslubiyo'tini takomillashtirish	461
Ikramov Maqsad Muratovich	
Davlat-xususiy sherikchilik asosidagi loyihalarni moliyalashtirish	467
To'irov Yunus Alamovich	
Mamlakatimizda pillachilik biznesini rivojlantirish orqali mahsulot ishlab chiqarish va uni qayta ishlash holatining tahlili	474
Turgunov Odilbek Maripovich	
Analysis of the investments in clean energy projects in the developing countries.....	478
Fayziyev Samandar Sobir ogli	
Chakana savdo korxonalarida innovatsion marketing strategiyalaridan foydalanish samaradorligini oshirish yo'llari	483
Kodirova Zulxumor Namazovna, Safarov Baxtiyor Djurakulovich	
O'zbekistonda raqamli bank xizmatlarining qo'llanilishida xorij tajribasining o'rni	489
Yo'ldosheva Iroda Ibodulla qizi	
O'z o'zini band qilishning ijtimoiy-iqtisodiy samaradorligini o'lchashning asosiy yondashuvlari	493
Tursunxo'jayeva Gulnoza Jamoliddin qizi	
Tibbiy xizmatlarni rivojlantirishning muhim xususiyatlari	497
Axrorova M.F., Mirzayev Q.J.	
Qoraqalpog'iston respublikasida mikrokredit bank xizmatlarining rivojlanish holati iqtisodiy tahlili	502
Serjanov Aymurat Medetbaevich	
Mamlakatda qo'shilgan qiymat solig'ining yutuqlari va kamchiliklari, uni soddalashtirish hamda takomillashtirish yo'nalishlari	508
Mingturayev Abdusalom Abdumalik o'g'li, Orziqulov Ilyos Ixtiyor o'g'li, Boboqulov Jasur Avazovich, Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
Chet el kompaniyalarining "doimiy muassasa" konsepsiyasi mezonlariga yondashishni baholash hamda unga taaluqli foydani aniqlash masalalari	514
Rajapov Shuxrat Zaripbaevich	
Необходимость оценки и управления рисками в коммерческих банках в условиях устойчивого экономического развития	521
Каримов Шамсиддин Акрам угли	

Turistik xizmatlar bozorining rivojlanishida xorij tajribasini o'rganish.....	527
Ochilova Ozoda Toshquvatovna	
O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirishda budget siyosati tahlili	533
Abdullayeva Sayyora Aleksandrovna	
Soliq ma'murchiligida joriy etilgan jismoniy shaxslardan olinadigan soliqlarni undirish mexanizmini takomillashtirish masalalari	540
Davletov Po'lat Torabayevich	
Banklarni davlat tasarrufidan chiqarish va xususiylashtirish ispaniya tajribasi	546
Egamova Maxfurat Esanovna	
Oliy ta'lim muassasalarini xalqaro tasnifining vujudga kelishi ilg'or tajribalari.....	551
Yuldashev Iskandar Bahromovich	
Soliq siyosati va uning strategiyasiga oid ilmiy tadqiqotlar tahliliy sharhi	557
Ismatov Xolbuta Begmatovich	
O'zbekiston xizmatlar bozorini rivojlantirishda uning xalqaro, mintaqaviy hamkorlik tashkilotlariga a'zoligining o'ziga xos jihatlari.....	564
Cho'ponov San'at Otanazarovich	
Analysis of the Regulatory Sandbox Concept and Its Application Under Environmental Regulation	571
YANG Xuan	
Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish sharoitida budget xarajatlarini raqamli platformalar orqali optimallashtirish masalalari	576
Baxranov Bo'ston Axmedovich	
Oliy ta'lim muassasalarida marketing faoliyatini tashkil etish metodologiyasini takomillashtirish	581
Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxo'ja qizi	
Bilimlar iqtisodiyoti jamiyat taraqqiyotini zamonaviy bosqichining asosidir.....	585
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich	
Mamlakatimizda aholi daromadlarining shakllanish manbalari va ularning o'zgarish tendensiyalari.....	593
Toshtemirov Shohruh Toshpo'latovich	
"Sustainable tourism", "green tourism" and "eco-tourism": differences and key principles	597
Raxmonov Shuxrat Shavkatovich	
Content analysis of social media influencer engagement to marketing product in uzbekistan	602
Abduhakimov Azmiddinjon Bakhtiyor ugli, R Nelly Nur Apandi, Sirojiddin Yangiboyev	
Разработка технико-экономического обоснования проекта в условиях развития финансовой системы и отраслей цифровой экономики	609
Джураева Малика Бекназаровна	
Foyda solig'i ma'muriyatchiligini tashkil etishning ayrim masalalari.....	618
Idirisov Alisher Otajonovich	
O'zbekistonda budjytdan tashqari pensiya jamg'armasining daromatlari shakllanishi va undan foydalanish tahlili.....	622
Hakimov Ulug'bek Abdullayevich	
Tijorat banklarining depozit siyosatiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-iqtisodiy omillarni baholash.....	628
Sobirova Nozima Normat qizi	
Qurilish xizmatlari bozorida marketingni tashkil qilish xususiyatlari	639
Musyeva Shoira Azimovna	
Central Asian Transportation Corridors: Indicators and Integration Issues	643
Eldor Sobirjonov	

Islomiy darchalar ochishdagi me'yorlar va xalqaro tajriba	649
Islomova Shohida Ilhomovna, Zubaydullayeva Zulayxo Karimovna, Kaxarova Dildora Erkinovna, Abdirahmonova Sarvinov Mirzoxid qizi	
Mamlakatimizda meva-sabzavotchilik korxonalarini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari	654
Xudoyberganova Dilnoza Anvarjon qizi	
Korxonalarda boshqaruv hisobining o'rni, uning moliyaviy hisobdan farqli jihatlari	658
Ibragimova Zarema Zokirovna	
O'zbekiston iqtisodiyotining osiyoda tutgan o'rni	664
Alimov Abdurahmon Alxmamiddin o'g'li	
Intellectual va innovatsion mulk hisobining dolzarb muammolari.....	667
S.N.Farxodov	
"Yashil" makon – bu toza havo, yer yuzidagi barcha tirik organizmlarning hayot manbai.....	671
Yuldashev Farhodbek Abdumutalibovich	
"Yashil" iqtisodiyotni rivojlanishining muhim omili yangi ish o'rinlarini yaratish va ulardan samarali foydalanishdir.....	675
Yuldashev Mutalib Ibrohimovich	

“YASHIL” IQTISODIYOTNI RIVOJLANISHINING MUHIM OMILI YANGI ISH O‘RINLARINI YARATISH VA ULARDAN SAMARALI FOYDALANISHDIR

Yuldashev Mutalib Ibrohimovich

“TIQXMMI” Milliy tadqiqot universiteti
iqtisodiyot kafedrası professori, iqtisod fanlari doktori

Annotatsiya: Maqolada O‘zbekiston Respublikasining “yashil” iqtisodiyotga o‘tish strategiyasini amalga oshirish xususiyatlari, jumladan, yangi “yashil” ish o‘rinlari yaratish borasida amalga oshirilayotgan ishlarning o‘ziga xos jihatlari yoritilgan. Tadqiqotda yangi ish o‘rinlarini yaratish bilan bir qatorda bu joylarda ishlashi uchun zarur bo‘lgan zamonaviy kasb egalarini tayyorlash bo‘yicha, ya‘ni ta‘lim tizimini rivojlantirish borasida ayrim fikrlar bildirilgan. O‘zbekiston iqtisodiyoti uchun kerak bo‘lgan “yashil” kasblar yo‘nalishlari va barpo etilayotgan “yashil” ish joylarining ayrim tavsiflari bo‘yicha tavsiyalar taqdim etilgan.

Kalit so‘zlar: “yashil” iqtisodiyot, iqtisodiy o‘sish, “yashil” ish o‘rinlari, ekologiya, “yashil” kasblar, ekologik ta‘lim.

Abstract: The article describes the features of the implementation of the strategy of the transition to the green economy of the Republic of Uzbekistan, including the specific aspects of the work being carried out to create new “green jobs”. In addition to creation of new jobs, some ideas were expressed in the research on the training of modern professionals necessary for working in these places, that is, on the development of the education system. Recommendations are presented on the directions of “green” professions necessary for the economy of Uzbekistan and some descriptions of the green workplaces being created.

Key words: “green” economy, economic growth, “green jobs, ecology, “green” professions, environmental education.

Аннотация: В статье описаны особенности реализации стратегии перехода к зеленой экономике Республики Узбекистан, в том числе конкретные аспекты проводимой работы по созданию новых “зеленых рабочих мест”. Помимо создания новых рабочих мест, некоторые идеи были выражены в исследованиях по подготовке современных специалистов, необходимых для работы в этих местах, то есть по развитию системы образования. Представлены рекомендации по направлениям “зеленых” профессий, необходимых для экономики Узбекистана, и некоторые описания создаваемых “зеленых” рабочих мест.

Ключевые слова: “зеленая” экономика, экономический рост, “зеленые” рабочие места, экология, “зеленые” профессии, экологическое образование.

KIRISH

“Yashil” iqtisodiyot eng avvalo kam uglerodli, ekologik va ijtimoiy yo‘naltirilgan barqaror iqtisodiy rivojlanishga o‘tish, shu jumladan, yangi “yashil” ish o‘rinlarini yaratish, ulardan samarali foydalanish bo‘yicha ilmiy asoslangan uslub va uslubiy qoidalar hamda amaliy tavsiyalarni ishlab chiqishni talab qiladi. Shu munosabat bilan mazkur maqolaning maqsadi – mamlakatimizdagi mavjud ish o‘rinlarini “yashil” ish o‘rinlariga aylantirish va yangi “yashil” ish o‘rinlarini yaratish jarayonining nazariy uslubiy va amaliy asoslarini tadqiq etish orqali ayrim metodologik hamda amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

Respublikamizda 2016-yillardan boshlab amalga oshirilayotgan tadqiqotlar natijalari iqtisodiy o‘sishning istiqboli davlatimiz tomonidan qabul qilingan “yashil” iqtisodiyot konsepsiyasi bilan chambarchas bog‘liqligini ko‘rsatmoqda. Yashil iqtisodiy o‘sish mexanizmini global, milliy va mintaqaviy darajada barqaror rivojlanishga o‘tishni ta‘minlashning samarali amaliy vositasi sifatida ko‘rilmoqda. Iqtisodiy sohada “yashil o‘sish” mexanizmini samarali tatbiq etishga, umuman iqtisodiy o‘sish va ayniqsa, “yashil” sanoatni rivojlantirishga yordam beradi. Ijtimoiy nuqtayi nazardan – hayot sifatini yaxshilash va yangi yuqori texnologiyali ish o‘rinlarini yaratish, ekologik jihatdan esa atrof-muhitni ifloslantirishga ta‘sirni kamaytirish va pravard natijada, tabiiy kapitaldan foydalanish samaradorligini oshirishni ta‘minlaydi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

“Yashil” ish o‘rinlarini tashkil etish va modernizatsiya qilishga BMTning Atrof-muhitni muhofaza qilish dasturi, Xalqaro mehnat tashkiloti, Xalqaro kasaba uyushmalari konfederatsiyasi, Iqtisodiy hamkorlik va rivojlantirish tashkilotining ilmiy-tahliliy ma’ruzalarida, shuningdek, A.M. Boromisa, S.Tisma, A.R.Lezaic va boshqa xorijlik olimlarning ilmiy ishlarida yoritilgan.

O‘zbekistonda nashr qilingan ilmiy adabiyot manbalarini o‘rganish natijalari shuni ko‘rsatdiki, “yashil” ish o‘rni tushunchasi o‘zbekistonlik olim va amaliyotchilar tomonidan ilmiy talqin etilmagan. Shu munosabat bilan, jahon rivojlanish tendensiyalariga amal qilgan holda O‘zbekistonda “yashil” ish o‘rni atamasini qo‘llash taklif etiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqot ishlarini amalga oshirishda ilmiy tadqiqot metodologiyasida keng qo‘llaniladigan usullardan foydalanildi. Yashil iqtisodiyot rivojlanishining ish o‘rinlariga ta’siri tendensiyalarini o‘rganishda umumiylikdan individuallikka va aksincha tartibda deduksion yoki induksion usullardan foydalanish samara bersa, abstrakt-mantiqiy fikrlash usuli esa jarayonni tizimli tahlil qilishda ahamiyatlidir. Ilmiy tahlil jarayonida ana shu ilmiy tadqiqot usullaridan, xususan, kuzatish, umumlashtirish, guruhlash, taqqoslash, tahlil qilishda esa sintez va tahlil usullarini keng foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Ayrim rivojlangan davlatlarning “yashil” ish o‘rinlarini yaratish tajribasini tahlil qilib ko‘rish natijalari shuni ko‘rsatmoqdaki, har bir mamlakat uchun alohida iqtisodiy siyosiy xarakterdagi chora-tadbirlarini ishlab chiqish zarurati mavjud. Bu tadbirlar, avvalo, soliq-budjet va pul-kredit siyosati sohasini tartibga solish, tarmoqlarning iqtisodiy siyosiy dasturlarini ishlab chiqishda, “yashil” ish o‘rinlari yaratishga alohida e’tibor qaratilish lozimligini taqozo etmoqda.

Biroq, yashil iqtisodiyot va uglerod barqarorligi sohalarida mavjud yagona rivojlanish yondashuvlari dunyoning ko‘plab mamlakatlari qonunchiligiga kiritilgan bo‘lsa-da, alohida mamlakatlar darajasida “yashil” ish o‘rinlarini yaratishga qaratilgan maqsadli hujjatlar qabul qilinmagan, mavjudlari xam yetarli darajada mukammal emasligi bizga ma’lum.

O‘zbekiston mehnat bozoridagi vaziyatni tahlili ham shuni ko‘rsatmoqdaki, mavjud ish joylarini “yashil” iqtisod talablari asosida qayta tashkil etish choralari bo‘yicha istiqbolli yo‘nalishlar, shu jumladan, yangi “yashil” ish o‘rinlarini yaratish keng ko‘lamli muhim tadbirlarni amalga oshirishni talab etadi. Hozirgi mavjud ish joylarini yangi talablar asosida qayta tashkil qilish va yangi “yashil” ish o‘rinlarini yaratish uchun quyidagi istiqbolli yo‘nalishlar belgilandi: organik qishloq xo‘jaligi, elektr transporti va xizmat ko‘rsatish infratuzilmasi, energetika, sanoat ishlab chiqarishi, chiqindilarni qayta ishlash, “yashil” moliyalashtirish, ta’lim va kadrlar tayyorlash kabilari.

Shu munosabat bilan keyingi yillarda malakatimizda cheklangan suv zaxiralaridan samarali foydalanish, qishloq xo‘jaligi yerlari biofondini tiklash, sho‘rlangan va eroziyaga uchragan maydonlarni qayta foydalanishga kiritish, ekotizimlar biologik xilma-xilligini saqlab qolish, “yashil” energetika va agrotexnologiyalar kabi muhim yo‘nalishlarda ta’lim, ilmiy tadqiqot va ishlanmalar transferini samarali yo‘lga qo‘yishga e’tibor qaratila boshlandi.

Xususan, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktyabrdagi “O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF-5847-son Farmoni e’lon qilindi. Farmonga ko‘ra O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasida belgilangan vazifalar ijrosini izchil ta’minlash maqsadida Toshkent irrigatsiya va qishloq xo‘jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti “Toshkent irrigatsiya va qishloq xo‘jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti” milliy tadqiqot universiteti deb qayta nomlanib, universitetning asosiy faoliyat yo‘nalishlari bo‘lgan gidroenergetika, irrigatsiya tizimlarini boshqarish, suv xo‘jaligi obyektlari qurilishi, kadastr va geoinformatika kabi “yashil” iqtisodiyot, “yashil” energetika, ekologiya va atrof-muhit muhofazasi, qishloq xo‘jaligi mashinasozligi, raqamli texnologiyalar tarmoqlari uchun oliy ma’lumotli muhandis kadrlarni tayyorlash; sug‘orish tizimlari samaradorligini oshirish, tejamkor sug‘orish texnologiyalarini yaratish, “raqamli qishloq xo‘jaligi” va geoaxborot tizimlari asosida yerlarning meliorativ holatini baholashni yo‘lga qo‘yish hamda tuproq unumdorligini oshirishning takomillashgan usullarini ishlab chiqish; zamonaviy o‘quv va ilmiy-laboratoriya bazasini shakllantirish, uni ilg‘or texnologik asbob-uskunalar bilan jihozlash hamda sohani rivojlantirishga qaratilgan ilmiy-innovatsion tadqiqotlarni kengaytirish va ularning transferi bo‘yicha samarali tizimni shakllantirish; ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish sohasidagi ilmiy tadqiqotlar natijadorligini oshirish, suv boshqarish tizimini takomillashtirish, gidrotexnika inshootlarini loyihalash, qurish va foydalanishni raqamlashtirish borasida ilmiy yechimlarni ishlab chiqish; ilmiy va ilmiy-pedagogik kadrlar tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish bo‘yicha uzluksiz ta’lim

tizimini yaratish; yetakchi xorijiy oliy ta'lim muassasalari bilan qo'shma ta'lim dasturlari va ilmiy loyihalarni joriy etish, universitet professor-o'qituvchilarining malakasini oshirish, bitiruvchilarning respublika va xorijiy oliy ta'lim muassasalarida (ilmiy markazlarda) magistratura va doktorantura dasturlari bo'yicha tahsil olishlarini tashkil etish; o'quv jarayonini talabalarda mustaqil ta'lim olish, tizimli tahlil qilish, ijodiy fikrlash va amaliy, jumladan, tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirishga yo'naltirish; o'quv jarayoniga xalqaro ta'lim standartlarini joriy etish, ta'lim va tadqiqotni uyg'unlashtirish orqali iqtisodiyot tarmoqlarini barqaror rivojlantirish.

O'zbekistonda yashil iqtisodiyot tamoyillariga o'tish nisbatan yaqinda boshlanganligi sababli, ish o'rinlarini yashil iqtisodiyot talablariga moslashtirish noyob va kam uchraydigan hodisa sifatida qaralishi kerak. Mam-lakatimizda "yashil" ish o'rinlarini yaratish imkoniyatlarini hisobga olgan holda, ushbu jarayonni ikki yo'nalishda tahlil qilishni maqsadga muvofiq degan xulosaga kelish mantiqan to'g'ri bo'ladi, zero yangi "yashil" ish o'rinlarini yaratish va mavjudlarini "yashil" ga aylantirish "yashil iqtisodiyot" tamoyillariga mos keladi. Asosiy farq shundaki, birinchi yondashuv mavjud ish o'rinlarining atrof-muhitga salbiy ta'sirini bosqichma-bosqich kamaytirishga qaratilgan bo'lsa, ikkinchisi – ekologik barqaror sanoatning rivojlanishiga ko'maklashish va boshidanoq atrof-muhitga kam ta'sir ko'rsatadigan yangi ish o'rinlarini yaratishga qaratilgan.

Taklif etilayotgan yangi "yashil" ish o'rinlari va mutaxassisliklar ro'yxati maqolamizda amalga oshirilgan tadqiqotlar asosida shakllantirilgan va ularni quyidagicha ifodalash mumkin:

- qishloq xo'jaligi soxasi va uning turli tarmoqlari mutaxassislari;
- paxtachilik bo'yicha mutaxassis;
- g'allachilik bo'yicha mutaxassis;
- sabzavotchilik bo'yicha mutaxassis;
- bog'dorchilik bo'yicha mutaxassis;
- boshqa turli don va oziq-ovqat maxsulotlari yetishtirish bo'yicha mutaxassislar;
- o'rmon xo'jaligi bo'yicha mutaxassis;
- o'rmon ekoturizmi bo'yicha mutaxassis;
- o'rmon bioxilma-xilligi monitoringi bo'yicha texnik;
- o'rmon ekotizimlarini iqlimga moslashtirish bo'yicha mutaxassis;
- qayta tiklanadigan energiya manbalari loyihasi menejeri;
- "yashil" infratuzilma dizayneri;
- energiya tejash bo'yicha mutaxassis;
- bioenergiya bo'yicha mutaxassis xodimlar;
- gidroenergiya bo'yicha mutaxassis ishchilar;
- quyosh panellariga xizmat ko'rsatish bo'yicha mutaxassislar;
- shamol energiyasi bo'yicha mutaxassislar;
- avtonom elektr zaryadlash stansiyalari dizayneri;
- yashil transport muhandisi va texniklari;
- chiqindilar bo'yicha mutaxassislar;
- har qanday toifadagi chiqindilarni yo'q qilish bo'yicha mutaxassis;
- chiqindilarni qayta ishlash texnologiyalarini ishlab chiquvchi;
- aholi iste'moli chiqindilarni boshqarish bo'yicha mutaxassislar;
- yashil ta'minot zanjiri bo'yicha menejerlar;
- iqlim o'zgarishi bo'yicha mutaxassis;
- ekologik texnologiyalarni ishlab chiqish bo'yicha mutaxassis;
- "yashil" iqtisodiyot va uning tarmoqlarini barqaror boshqarish fanlari o'qituvchilari;
- "yashil" ko'nikmalar bo'yicha murabbiy;
- ekologik ta'lim bo'yicha mutaxassis;
- iqtisodiyot tarmoqlarini barqaror boshqarish sohasida tadqiqotchilar;
- iqlim o'zgarishiga moslashish bo'yicha tadqiqotchi;
- ekologik siyosatni takomillashtirish sohasidagi tadqiqotchi;
- toza energiya tizimlari muhandisi va texniklari.
- ekologik mahsulotlar texnologiyasi;
- eko-qayta ishlab chiqaruvchi;
- biofarmakolog;
- meteorolog;
- "yashil" iqtisodiyotni moliyalashtirish bo'yicha mutaxassislar;
- "yashil" bank xizmatlarini ko'rsatish bo'yicha mutaxassis;
- iqlim xavfini sug'urtalash bo'yicha mutaxassis;
- ekologik auditor;

Yuqorida keltirilgan mutaxassisliklar, yangi kasblarga mos bo'lgan yangi "yashil" ish o'rinlarini yaqin istiqbolda yaratilishi O'zbekiston uchun muqarrar jarayon xisoblanadi. Lekin shu munosabat bilan bizning nazarimizda

“Yashil” iqtisodiyotni barpo etish va unga muvofiq bo‘lgan ish o‘rinlarini yaratish uchun davlatimiz tomonidan quyidagi dolzarb muammolarni hal qilishi zarur bo‘ladi:

- a) yashil bandlikni rag‘batlantirish bo‘yicha muvofiqlashtirilgan siyosatni ishlab chiqish;
- b) yashil ish joylarini tavsiflovchi mezonlarni ishlab chiqish;
- v) yashil iqtisod munosabatlari sharoitida ishchilar faoliyatini tartibga soluvchi me‘yoriy-huquqiy bazani yaratish;
- g) ta‘lim muassasalarida ixtisoslashtirilgan ta‘lim dasturlarini ishlab chiqish;
- d) jamiyatdagi mumkin bo‘lgan ijtimoiy nomutanosiblik “yashil” va “ananaviy” sektorlar ishchilari o‘rtasidagi daromadlardagi farqlar bilan bog‘liq muammolarni yechimini topish;
- e) aholi tomonidan yashil iqtisodiyotning jamiyat farovonligini ta‘minlashdagi rolini keng targ‘ib qilish orqali uning asl maqsad va moxiyatini tushuntirish.

Ushbu muammolarni hal qilish ishchilar va ijtimoiy guruhlariga qaratilgan maqsadli siyosatni ishlab chiqish, shuningdek, yashil kasblar uchun ta‘lim dasturlarini yaratish va takomillashtirish kabi jarayonlarni o‘z ichiga oladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot jarayonida O‘zbekistonda “yashil” iqtisodiyotga o‘tish va “yashil” ish o‘rinlarini yaratishning o‘ziga xos xususiyatlari aniqlandi va quyidagi ayrim nazariy va amaliy takliflar ishlab chiqildi:

- a) “yashil” ish o‘rinlari yaratishning barqaror iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishga ta‘sirini hisobga olgan holda “yashil” ish o‘rinlari tushinchasi ta‘rifini ishlab chiqish va qonunchilikka kiritish.

Bu, o‘z navbatida, O‘zbekistonda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish bo‘yicha Milliy harakatlar strategiyasini amalga oshirish dasturida nazarda tutilgan atrof-muhitga salbiy ta‘sirni kamaytirishga yordam beradi. Yashil ish o‘rinlarining yangi standart ta‘rifi haqiqatan ham barqaror iqtisodiyot uchun muhim bo‘lgan bir qator tarmoqlarni qamrab olish uchun xam zarur xisoblanadi.

- b) “Yashil” iqtisodiyotni, shu jumladan “yashil” ish o‘rinlarini yaratish va rivojlantirishga yo‘naltirilgan investitsiyalarni amalga oshirishni rag‘batlantirish uchun soliqlar, bojlar, yig‘imlar, ijara to‘lovlari bo‘yicha bir butun imtiyozlar tizimini joriy etish maqsadga muvofiqdir. Tariflar faoliyat turiga qarab farqlanishi mumkin – asosiy (joriy), investitsion, moliyaviy va boshqalar. Investorlar uchun ham imtiyozlar berilishi zarur hisoblanadi.

- v) “Yashil” loyihalar orqali mamlakatimiz ichida turli xududlar o‘rtasidagi ishlab chiqarish kuchlarini joylashtirilishi, ko‘kalamzorlashtirish bo‘yicha nomutanosiblikni kamaytirishga erishish.

- g) Iqlim o‘zgarishi va uning oqibatlariga qarshi kurashish bo‘yicha shoshilinch choralar ko‘rish, jumladan, ekotizimlarini himoya qilish va tiklash bilan bog‘liq barcha sayi-xarakatlarni rag‘batlantirish, o‘rmonlarni, barcha o‘simlik dunyosini barqaror boshqarish, cho‘llanishga qarshi kurashish, yerlarning degradatsiyasini to‘xtatish va xosildorlikka qaytarish hamda biologik xilma-xillikning yo‘qolishini to‘xtatish.

- d) Yashil iqtisodiy barqaror rivojlanish va atrof-muhitni oqilona boshqarish bo‘yicha bilimlar fondini shakllantirishga, shuningdek, yashil ko‘nikmalarga ega bo‘lishga qaratilgan ta‘lim dasturlari va ixtisoslashtirilgan ekologik kurslarni modernizatsiya qilish bo‘yicha ishlanmalarni amalga oshirishni talab qiladi. Shuning uchun ta‘lim tizimini takomillashtirish yo‘nalishlari bo‘yicha quyidagi ishlarni amalga oshirilishi zarur hisoblanadi:

- maktabgacha yoshdagi bolalar va boshlang‘ich sinf o‘quvchilariga ekologik bilimlar asosida tarbiyalash;
- kattalar ta‘limi, ya‘ni yangi mutaxassisliklar asosida tayyorlash va qayta tayyorlash;
- barqaror iqtisodiy o‘sishni, yuqori texnologiyali yangi ish o‘rinlarini yaratish orqali to‘liq va samarali bandlikni va munosib mehnatni rag‘batlantirish tizimini tashkil etish;

O‘tkazilgan tadqiqotlarimiz natijalari shuni ko‘rsatmoqdaki, “yashil” iqtisodiyot tamoyillariga o‘tish sharoitida yangi “yashil” ish o‘rinlarini yaratishning mamlakatimiz aholisining bandligi va daromadlari darajasiga ta‘siri sezilarli darajada bo‘ladi. “Yashil” iqtisodiyotga o‘tish natijasida yangi “yashil” ish o‘rinlari yaratilishi O‘zbekiston Respublikasining barqaror iqtisodiy rivojlanish maqsadlariga erishuviga katta hissa qo‘shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 8 октябрдаги “Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги ПФ-5847-сон Фармони. lex.uz/docs/4545884
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 26 майдаги “2017–2021 йилларда қайта тикланувчи энергетикани янада ривожлантириш, иқтисодиёт тармоқлари ва ижтимоий соҳада энергия самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари дастури тўғрисида”ги ПҚ-3012-сон қарори. lex.uz/docs/3221894
3. Б.М.Тнинг “Барқарор Ривожланиш Мақсадлари” (Sustainable Development Goals) лойиҳалари ҳамда бошқа атроф-муҳитни ҳимояси учун ташкил қилинган халқаро шартномалари (Paris Agreement, 2015).
4. “Экотизимлар ва биологик хилма-хиллик иқтисодиёти”, “Табиий капитал банки” 2015й. 526.
5. <https://yuz.uz/news/atrof-muhitni-muhofaza>.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 6

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

